

dem, der slutte sig til ham, vil det være i sin Orden, at han, naar han ikke støtter om at modtage Lov af en Mand, er berettiget til at vise ham bort.

Men med Alt det, at jeg saaledes er fuldkommen uenig i den ærede Talers Præmisses, fjerner jeg mig dog ikke saa langt fra ham i Conclusionen, thi jeg indrømmer, som jeg allerede har gjort i forrige Samling, og som jeg ogsaa gjorde under denne Sags 1ste Behandling, at vi ikke for Dieblisset bør gaae ind paa en saa vidtgaaende Frihed som den, Lovforslaget vilde hjemle, saaledes som det er kommet til os fra Folkethinget. Den ærede Taler meente, at Geistligheden først bør høres. Ja, det kan være rigtigt og naturligt, og det kan ogsaa være nyttigt. Men jeg maa dog i Anledning af den Maade, hvorpaa det ogsaa fra den ærede sidste Talers (Rrog) Side bestandigt er blevet betonet, at Geistligheden skal høres, vel bede lagt Mærke til, at det aldeles ikke er nogen Nødvendighed at høre Geistligheden. I Danmark har Geistligheden ingen politiske Rettigheder; den er en Embedsstand eller Embedsclasse ligesom de andre Embedsclasser, og den har, saaledes som vor Forsatning er, ingen juridisk Ret til at forlange at høres om de kirkelige Spørgsmaal, førend de afgjøres. Jeg siger, at det kan være rimeligt og naturligt og nyttigt, at man hører den, men jeg maa paa den anden Side bestemt have Rigsdagens Competence i den allerfuldste Udstrækning til at afgjøre ogsaa kirkelige Spørgsmaal. Naar man nu siger, at disse Spørgsmaal slet ikke bør afgjøres, forinden vi faae en Kirkeforsatning, saa siger jeg, at jeg ganske vist heller ikke kan have Noget imod, at vi faae en Kirkeforsatning, men at jeg troer, at man gjør sig Illusioner i saa Henseende. En Kirkeforsatning, som oprettede en kirkelig Rigsdag ved Siden af den borgerlige, vilde, troer jeg, ikke være til nogen Nytte, men til megen Besvær. Ved Skabelsen af en Kirkeforsatning maatte der derimod, hvad ærede Medlemmer vel maae lægge Mærke til, foretages en Opgjørelse af det hele Forhold mellem Stat og Kirke, en nøjagtig Bestemmelse af, hvilke Sager, henhørende til Kirkevesenet, der ere af borgerlig Natur og altsaa høre under Rigs-

dagen, og hvilke der ere af reent kirkelig Natur, og som altsaa skulde henhøre under Kirkens egen Afgjørelse. Ved en saadan Opgjørelse vilde det sees, at saadanne Love som denne, der fra flere Sider skydes tilbage for at vente paa en Kirkeforsatning, maatte finde deres Afgjørelse med det Samme, at Kirkeforsatningen vedtoges. — Der er derimod andre Grunde, som jeg troer gjøre det nødvendigt at vente med at give en fuldstændigere Menighedsfrihed i Folkkirken. Det er saaledes ganske nødvendigt, at Geistlighedens Lønningsforhold forinden ordnes. Da vil for det Første Trangen til Frihed blive mindre, thi disse Forholds Ordning vil medføre, at den Præst og den Menighed, der passe sammen og have fundet hinanden, ville blive sammen, idet Præsten da ikke vil være nødt til for at faae Lønningsforhielse at frastytte den Menighed, som han holder af, og søge en anden Menighed, som han maastee aldrig kommer til at staae i et næriere Forhold til. Og paa den anden Side vil det derved forhindres, at der kommer til at opstaae det underlige Forhold, som Befolkningen aldrig vil kunne forstaae, at en Menighed lønner en Mand, hvis Tjeneste den maastee slet ikke benytter, medens den ved Siden af ham ogsaa maa lønne en anden. Naar Præstetjenderne gaae ind i Statskassen og ud af denne igjen som Lønninger, saa vil der blive mindre Trang til Friheden, men saa vil den ogsaa først kunne gives, uden at forargelige Misforhold komme tilstede. — Fremdeles maa jeg for mit Vedkommende ansee det for nødvendigt, at ogsaa Mandtalsvesenet først ordnes paa en anden Maade. Det er altså vigtigt for Befolkningen, at ingen Uorden i saa Henseende opstaaer, til at det kan betroses Friemenigheder, der kunne opløses og forsvinde; der maatte da ibetmindste være en borgerlig Control, eller ogsaa maatte dette Forhold heelt gaae over til at blive et borgerligt Anliggende.

Af disse Grunde kan jeg altsaa ikke stemme for det Forslag, som er kommet til os fra Folkethinget, men det forekommer mig derimod ikke, at de samme Indvendinger kunne gjøres imod det, som Mindretallet har foreslaaet, med de af min ærede Ven fra 7de Kreds (Forchhammer) dertil foreslaaede Endringer. Den ærede